

Список використаних джерел

1. Шобаніна О. В., Клочан В. П., Клочан І. В., Тищенко С. І., Могильницька А. М., Крайній В. О., Хилько І. І. Математична логіка: курс лекцій для здобувачів освітнього ступеня «Молодший бакалавр» початкового рівня (короткий курс) спеціальності 122 «Комп'ютерні науки» денної форми навчання. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, кафедра економічної кібернетики і математичного моделювання, 2021. 80 с.
2. Специфічні методи дослідження економіки аграрних підприємств : Букліб. URL : [<https://buklib.net/books/22978/>]. (дата звернення: 14. 10. 2022).
3. Висловлення і операції над ними. Елементи математичної логіки. Реферат : сайт. URL : [<https://osvita.ua/vnz/reports/logika/25310/>]. (дата звернення: 14. 10. 2022).

Олійник Т.Г. канд. екон. наук,
доцент кафедри економіки підприємств
Сухорукова І.В., здобувач вищої освіти
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

У соціально-економічному розвитку країни сільське господарство посідає особливе місце. Це одна з основних галузей національного господарства, яка забезпечує виробництво продуктів харчування і є найпершою умовою суспільства. Продукти сільського господарства і промислові товари, що виробляються з сільськогосподарської сировини, становлять 75% фонду народного споживання.

Провідна роль у розвитку продуктивних сил країни належать галузям промисловості, однак неодмінною умовою соціально-економічного прогресу є підвищення ефективності сільського господарства.

Основною складовою сільськогосподарського виробництва та аграрного ринку в Україні є виробництво соняшнику. Від реалізації соняшнику сільськогосподарські товаровиробники одержують майже третину грошових надходжень. Соняшник для України – стратегічна ринкова продукція [1].

Технологія вирощування соняшнику, чи no-till, mini-till, органічна або звичайна традиційна відвальна, не відповідає ні одному із законів землеробства та рослинництва. Більшість господарств, які мають навіть десятки тисяч гектарів орної землі в оренді, не дотримуються закону плодозміни й мають зависоку кількість площ під соняшником. Але саме дотримання цього закону є найменш затратним, оптимізує витратну частину на захист від бур'янів, хвороб і шкідників, а також систему живлення та водоспоживання культур, і найголовніше - дає можливість зберегти

родючість ґрунту, який є найбільшим статком людства. Саме задля збереження родючості ґрунту потрібно дотримуватися і всіх інших законів [5].

Основними етапами підвищення організації вирощування соняшника є:

1. Сучасні високоврожайні гібриди.
2. Якісне насіння соняшника.
3. Профілактика та боротьба з хворобами та шкідниками.
4. Дотримання сівозміни.
5. Передпосівний обробіток ґрунту.
6. Сприятливі умови для сіви соняшника.
7. Оптимальна густина рослин та спосіб сіви.
8. Комплексна боротьба з бур'янами.
9. Оптимальний поживний режим.
10. Своєчасне збирання врожаю соняшника [2].

В підприємствах з високим рівнем агротехніки та агрохімії при використанні для посіву якісного насіння сортів і гібридів соняшника з різним вегетаційним періодом врожайність, вища за середню. Крім того якість насіння соняшнику має велике народногосподарське значення, бо закупівельні ціни на зерно встановлюються з урахуванням його якості. Збільшення виробництва і поліпшення якості насіння сприяє підвищенню доходності господарств. Виробництво соняшнику в Україні наведено на рис.1.

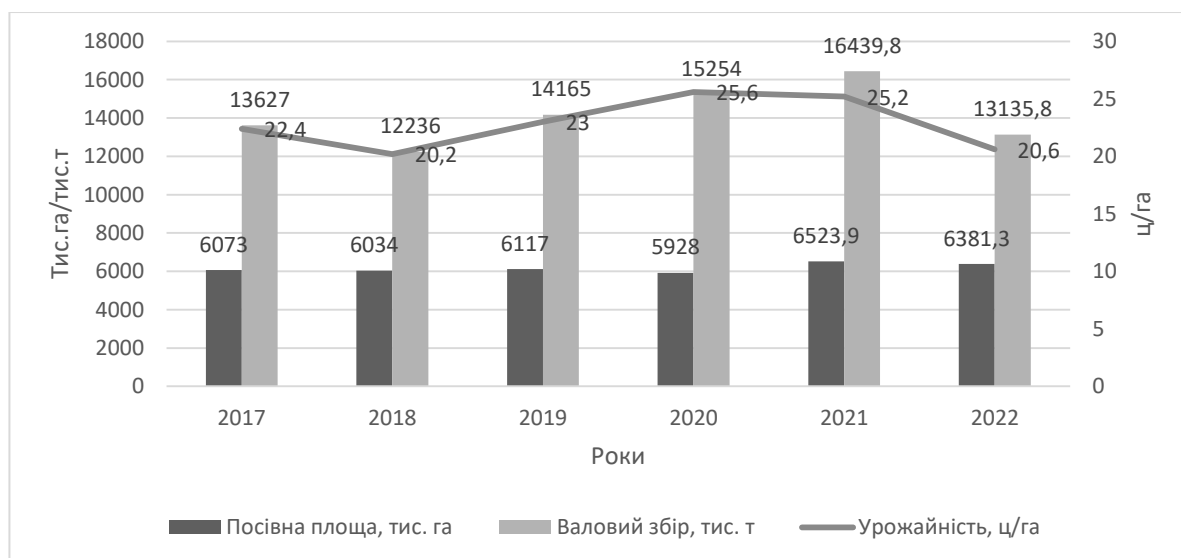

Рис 1. Динаміка виробництва соняшника в Україні
Джерело: розроблено автором на основі [3].

Згідно даних зображених на рис. 1, ми спостерігаємо, що найвища посівна площа та валовий збір були у 2021 році, тобто урожайність становила 25,2 ц/га. У 2022 році показники урожайності зменшились в порівнянні з 2021 роком на 4,6 ц/га, це обумовлено тим, що в Україні війна та на даний момент понад 30% територій країни небезпечні для виробництва або окуповані. Велика частина сільськогосподарських угідь пошкоджена та

замінована, зруйнована сільськогосподарська інфраструктура, складські приміщення, транспортні та енергетичні галузі. Морські порти заблоковані, логістичні та економічні зв'язки порушені. Українські аграрії відчують гостру нестачу палива, насіння, добрив, засобів захисту рослин, запчастин тощо. Працівники наших сільгоспідприємств залучаються до Збройних Сил України, територіальної оборони та волонтерства. Усі ці фактори призвели до критичного падіння виробництва соняшнику як для України, так і для світу.

Згідно прогнозу вчених Інституту аграрної економіки щодо врожаю соняшнику на 2023 рік, виробництво соняшника може становити 11,8 млн. т., а за оптимістичними прогнозами – 14 млн. т. За попередніми оцінками, обсяг експорту насіння соняшнику з України в сезоні 2023-2024 рр. може скласти близько 1,4 млн. т., що на 39% поступиться показнику попереднього сезону [4].

Тому, на сьогодні основними напрямками збільшення валових зборів і поліпшення якості насіння соняшнику є інтенсифікація їх вирощування, раціональне розміщення і концентрація посівів. Ще однією умовою зростання економічної ефективності виробництва соняшнику є підвищення врожайності, за рахунок покращення якості насіння, особливо за рахунок збільшення вмісту олії, дотримання сівозмін та застосування засобів захисту рослин по вегетації з обов'язковим використанням прилипачів й антидепресантів - усе це дасть можливість сільськогосподарським підприємствам отримувати високий економічний статок і рентабельність вирощування соняшнику.

Список використаних джерел

1. Шарковська С. О. Підвищення економічної ефективності виробництва насіння соняшнику в сільськогосподарських підприємствах Київської області. Інноваційна економіка. 2018. № 7-8. С. 68-72.
2. 10 складових успішного вирощування соняшника. URL: <https://superagronom.com/articles/74-10-skladovih-uspishnogo-viroshchuvannya-sonyashnika> (дата звернення 30.03.2023р.)
3. Статистичний збірник «Україна у цифрах». URL: <http://kyivobl.ukrstat.gov.ua>
4. Експорт соняшника у новому сезоні скоротиться майже на 40% – прогноз. URL: <https://kurkul.com/news/33025-eksport-sonyashniku-u-novomu-sezoni-skorotitsya-mayje-na-40--prognoz> (дата звернення 30.03.2023р.)
5. Соняшник: оптимізація вирощування. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/20329-soniashnyk-optymizatsiia-vyroshchuvannia.html> (дата звернення 30.03.2023р.)